

FOR DEFENSE
BUY
UNITED STATES
SAVINGS
BONDS
AND STAMPS

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

CLEVELAND, O., MONDAY MORNING, MAY 25, 1942

LETO XLV. — VOL. XLV.

Prisrčen sprejem ge. Krekove ge. Furlanove v Clevelandu

Slovenski Cleveland je nadprisrčno sprejel v svoji go. Krekovo, soprogo podprednika jugoslovanske vlade go. Furlanovo, soprogo učiteljskega profesorja dr. J. Ljubeznivi dami sta jama izrazili, da jima bo obisk v Clevelandu v nečem spominu in da ne bosta našli dovolj besed, da bi zahvalili za toliko pozornosti, ki sta je bili deležni v naših mestih.

Prisrčeni sta že v soboto večer prišli iz New Yorka. Na letališču so ju sprejele odbornice 25 SZZ, operni pevec Anko Subelj, Albina Novak, Marija Zarje, in Mrs. Franka. Predsednica Mary Otoničnik in tajnica Mary Otoničnik sta jima izročili krasne rože ter ju pozdravili v imenu Slovenske ženske zveze.

Kratkem odpočitku v hotelu je zbrala mala družba gostinjske kavarne k zakuski, ki so bili navzoči: konzul Johann Mally, Mr. in Mrs. Frank Jakšič, Albina Novak, Anton Subelj, Mary Roitz, Edna Seelye ter Mr. in Mrs. James Debevec. Bil je zelo prijeten večer.

Nato je mala Irene Walter deklamirala pozdrav go. Krekovi, nakar je nastopil deklinski zbor Cvet pod vodstvom Mr. Cahilla, na klavir je spremljal ga. Cahill-Perdan. Dekleta so sijajno pela, zlasti je ugačala solo go. Carol Traven.

Potem so se predstavili ljubki deklički, mladinski oddelki od podružnice 25, 10 in 15, ki so bili tudi deležni prisrčnega aplavza.

Nato so pa zaplesale deklice od podružnice 14, oblečene v narodne noše kot slovenski fantiči in deklički. Zaplesali so nekaj plesov, igral jim je pa Vinko Globokar. Občinstvu se je prizor zelo dopadel.

V soli je nato nastopila June Babbitt s svojim bogatim mezosopranom. Na klavir je spremljal Eddie Kužnik.

Nastopil je Baragov deklinski zbor, ki je pod vodstvom Eleonore Karlinger zopet zapel tiho v točno lepo "Jaz bi rad rdečih rož."

(Dolje na 3 strani)

Zboljšanje razmer v osvojenih krajih Jugoslavije

Carigrad. (ICN) — Tajna jugoslovanska radijska postaja poroča, da delujejo v mestih in vseh Jugoslaviji, ki so jih osvobodili četniki, odbori narodnega osvobodjenja, ki zaradi svojega uspešnega dela uživajo polno zaupanje prebivalstva.

Na čelu teh odborov so ljudje, ki služijo s svojim požrtvovanjem za vzgled v borbi za svobodo in narodno neodvisnost. Navzlic izredno težkim okoliščinam odbori uspešno uvajajo načrte za zboljšanje gospodarskega stanja in javnega zdravja v osvobojenih krajih.

14 Nemcev obsojenih na smrt radi izdajstva

Berlin. — Uradno se poroča, da je bilo v Mannheimu obsojenih 14 Nemcev na smrt. Obtoženi so bili, da so podpirali sovražnika in so krivi izdajstva.

Nov grob

Včeraj jutraj je umrla v Mt. Sinai bolnišnici Frances Lorber, rojena Shenk, stara 57 let in stanujoča na 14205 Darwin Ave. Tukaj za pušča žalostnega soproga Franka, doma iz Brezje na Stajerskem in tri otroke: Joseph, Alice, omož. Schlich in Helen, omož. Farley ter tri pastorkice, enega brata Josepha Pivka ter sestro Johano, omož. Pungartnik v Port Washington, Wis., sestro Mrs. Osredkar v Kanadi in več drugih sorodnikov. Rojena je bila v Škofji Loki, kjer zapuša dve sestrini in več sorodnikov. Tukaj je bivala 29 let. Bila je članica društva Svobodomislencev Slovenke, št. 2 SDZ, Narodne Slovenke, št. 137 SNPJ in št. 110 Woodmen Circle. Pogreb bo v sredo popoldne ob eni uri železovega pogrebnežnega zavoda, 458 E. 152. St. na Highland park pokopališču.

Slovanski dan 21. junija
Župan Frank J. Lausche je proglasil dan 21. junija kot slovenski dan v Clevelandu. Vršila se bo velika parada, katere se bodo udeležile vse slovanske narodnosti, nakar bo nekaj narodni kongres.

S torpedirano ladjo je bilo izgubljenih 36 mož posadke

New Orleans. — V mehiškem zalivu sta dve ali več psiških podmornic napadli z dveh strani hkrati ameriško tovorno ladjo. Torpedi so ladjo potopili v treh minutah. Vse se je zgodilo tako naglo, da se vsa posadka ni mogla rešiti in 36 mož je šlo z ladjo v morje.

To je največja izguba življenj na ameriških ladjah v tem delu morja. Ladja je bila oborožena, toča posadka ni imela časa rabi ti prozja, tako naglo je prišel napad. Rešilo se je samo 18 mož posadke in 8 potnikov, ki so bili ob času napada na krovu. Pogrešani so bili ali ubiti pri eksploziji, ali pa so bili v notranjih prostorih ladje in niso imeli časa za rešitev.

Hitlerjevi rablji nadaljujejo z moritvijo talcev

Bern, Švica. — Streli Hitlerjevih rabljev so zadnji teden odmevali po vsej Evropi. Zopet je padlo 97 talcev, katere so Nemci ustrelili, ker so neznane osebe napadle nemške vojaške ali se v čim drugim pregrešili zoper rajh.

Tako so Nemci zopet ustrelili 13 Francozov, 27 Srbov, 14 Nemcev, 10 Belgijcev, 10 Grkov, 8 Bolgarov, pet Poljakov, štiri Nizozemce, dva Čeha, enega Italijana, dva Luksemburžana.

Kanadska vlada želi za- preti francoske konzulate

Ottawa, Kanada. — Kanadska vlada je naprosila francosko vlado v Vichy, naj zapre vse svoje konzularne urade in agencije po Kanadi. To pa še ne pomeni, da bo prišlo do diplomatskega preloma med obema državama.

Milwaški dnevnik je prenehal

Milwaukee, Wis. — Ameriški dnevnik, Milwaukee Post, ki je izhajal 31 let, je prenehal izhajati. Lastništvo navaja kot vzrok padec v oglasih in zvišani stroški vzdrževanja.

Lepa prilika za one, ki potrebujejo dobro barvo

V prodajalni Jim Šepica na 16009 Waterloo Rd. bo ves ta teden razprodaja na čopičih in kantah. Kdor kupi ta teden BPS barvo pri njem, dobi 10% popusta. Kdor kupi en čopič za 15c, dobi en vzorec barve zastoj, torej dobi za 45c vrednosti samo za 15 centov. Ta vzorčna barva je slovita Glosfast Enamel, ki se posuši v štirih urah. Sedaj lahko dobite tudi novo barvo, takozvano Luxflat, s katero lahko pokrijete vse: papir, cement, omet ali les in sicer samo z enkratnim barvanjem. Je že zmešana z oljem in v redu za barvanje. Gospodari, ki potrebujete dobro barvo, olasite se ta teden pri Jimu Šepicu.

Prva obletnica

V torek ob osmih bo darovana v cerkvi Marije Vnebovzete sv. maša za pokojno Margaret Marolt v spomin prve obletnice njene smrti. Sorodniki in prijatelji so vabljeni.

Za vojni center

Mr. in Mrs. Frank Mezgec, 11307 Dove Ave. sta darovala \$1 za vojni center. Najlepša hvala!

Danes je 25. maja

Ne pozabite plačati danes svoj društveni pascet!

Plača vojakom je določena na \$42. mesečno

Ruski Kozaki so razjahali pred bojno linijo in stopili v akcijo. Prav pred njimi je udarila granata. Slika je bila vzeta v bojih na polotoku Krimu.

Rusi sedaj priznajo izpraznitev Kerča

Moskva, 24. maja. — Rusko uradno poročilo danes naznanja, da so ruske čete zapustile polotok Kerč. Umik se je izvršil v polnem redu. Rusko vrhovno poveljstvo je ukazalo, da čete zapuste polotok z vso opremo in vojnim materialom. (Nemci so poročali, da so v petek, da so gopdarji na Kerču, kjer so baje zajeli 169,198 ruskih vojakov, 284 tankov in 1,397 topov).

S tem, da so se Rusi umaknili s polotoka Kerča, je ostal ves Krim v rokah Nemcev, razen sektor okrog pristanišča Sebastopol na Črnem morju, katerega oblegajo nacisti. Tako je prišel Hitler prav pred prag Kavkaza, od katerega ga loči zdaj samo opek, štiri milje širok preliv.

Nemci so bili zasedli Kerč prvič 16. novembra lanskega leta. Tekom zime je prišla pa ruska ofenziva in 31. decembra so Rusi pregnali Nemce s Kerča in iz pristanišča Feodosija.

S fronte pri Harkovu poročajo Rusi, da so združene sile maršala Timošenkova vrgle nazaj nemške tanke in strle napade nemške pehote.

(Hitlerjevi generali trdijo, da so strli rusko ofenzivo pri Harkovu in da nemška armada, kateri pomagata madžarski in romunski armadi, naskakuje na vsej fronti).

Rusi poročajo, da naskakujejo na vsej fronti, vse od Leningrada do Črnega morja in da je zavzel boj za Harkov karakter boja za Verdun v prvi svetovni vojni.

Darovi za ruski Rdeči križ

Društvo Slovan št. 3 SDZ je darovalo za ruski Rdeči križ \$10, na seji so pa sledeči člani zbrali \$6: John Pollock in Steve Lundberg po \$1; Frank Laurich, Anton Jankovich, Rudolf Kozan, Louis Kulovic, John Zaletel, Frank Stanonik in Ludvik Medvešek po \$50; Frank Haffner in Jakob Javornik po \$25. Delegatom za konvencijo SDZ je bil izvoljen Ludvik Medvešek, namestnikom Anton Jankovich.

Mr. Rotter resigniral

Ker je James I. Rotter, direktor in predsednik Slovenskega društvenega doma radi rahlega zdravja odstopil, je bil soglasno izvoljen za predsednika Matt F. Intihar iz 21491 Nauman Ave. V direktorij je bil pa poklican Frank Fende.

Borbe v Jugoslaviji

Arbetaren, Stockholm. — Beograjski tisk poroča o ostri borbi na ozemlju med Milanovcem in Valjevom. Uporniki so vporabljali topništvo in metalce bomb. V Kosovskem okrožju so uporniki zajeli veliko množino nemške hrane in orožja.

Vsi nemški poizkusi, da bi našli četniško glavno bivališče so ostali brez uspeha. Po vseh nenadnih napadih na nemške vlake in vojašnice se je četnikom vedno posrečilo umakniti se v planine.

Pred nekoliko dnevi je četniški oddelek porušil del železniške proge med Nišem in Belo Palankom. Promet je bil ustavljen tri tedne.

"Ny Dag" (švedsko komunistično glasilo) iz Carigrada:

"Po vesteh iz Jugoslavije so močni četniški oddelki obkolili večino bosanskih mest. Poškodovane in porušene so vse železniške proge v sosedstvu. Četniki so obkolili velike italijanske in nemške vojašnice v mestih in med posadkami in četniki se vodijo ostre borbe. Nemške čete v Prijedoru so se nedavno poskušale prebiti skozi obroč četnikov, da bi dobili zvezo z močnejšimi nemškimi oddelki. Četniki so jih z vso silo napadli in pobili 200 nemških vojakov."

Šesta obletnica

V torek ob osmih bo darovana v cerkvi sv. Kristine sv. maša za pokojno Alice Pinculi v spomin šeste obletnice njene smrti. Sorodniki in prijatelji so vabljeni.

Zadušnica

V torek ob 7:15 bo darovana v cerkvi Marije Vnebovzete sv. maša za pokojno Rose Terček. Sorodniki in prijatelji so vabljeni.

Zavezniki so rešili iz Bur- me 8,616 oseb, ranjenih vojakov in civilistov

Severna Indija, 23. maja. — V eni najbolj dramatičnih akcijah te vojne so zavezniki letala odpeljala iz Burme v Indijo 8,616 žensk, otrok in ranjenih vojakov. Stotinam drugih oseb, ki beže iz Burme v Indijo preko divjih pokrajin, pa mečejo letala živež.

Pri reševanju so sodelovala ameriška, angleška in kitajska letala. Ameriški avijatacijski sami odpeljali iz Burme 4,228 oseb.

Dospele iz Colorade

Iz Pueblo, Colorado, je prišla, da se udeleži nove sv. maše Rev. Bonaventure Bandi v nedeljo 31. maja. Mrs. Kate Delac. Mrs. Delac je sestrična Mrs. Bandi, matere novomašnika, je doma iz Jertičkove hiše iz Brezove rebr, fara Semič, Dolenjsko. Stanuje pri starših novomašnika, 1017 E. 72 Pl. Ž njo je prišla tudi Mrs. Tereza Susteršič iz Canon City, Colorado, nekdanja Clevelandčanka, sedaj stanuje pri svoji sestri na 6724 Bonna Ave.

V bolnišnico

Mrs. Frances Martin, 21870 Tracy Ave. se je podala v Cleveland Clinic v svrhu operacije.

"POSLEDNJI MOŽ" JE DOBRO USPEL

Burka "Poslednji mož," ki jo je vpriporila sinoči v Slovenskem domu na Holmes Ave. naša Ilirija, je bila igrana ob nabito polni dvorani. Igra je skozi in skozi prepletena z najboljšim humorjem, a ima v sebi tudi mnogo dobrih nauk. Zopet sta se izkazala naša neprekosljiva Martin Rakar in Tereziya Narobe v vlogah g. Petelin in ga. Petelin. Za take vloge pač ni mogoče dobiti boljših igralcev, to je pribito. Kadar Rakar pokaže svojo očetovsko avtoriteto in Mrs. Narobe svojo materinsko skrb in ženinovo vdanost, tedaj gledalci uživajo. Precej veliko vlogo je imel

Novinci, v armadi in mornarici bodo dobivali po \$42 mesečno v bodoče.

IZBOLJŠANA PLAČA VE- LJA TUDI V MIRU

Washington, 23. maja. — Ameriški vojniki in mornarji bodo odslej dobivali kot začetno plačo \$42 na mesec, torej še enkrat toliko kot zdaj, ali skoro trikrat toliko kot so dobivali njih očetje in dedje pred prvo svetovno vojno.

Na to vsoto sta se sporazumeli senatna in poslanska zbornica. Senat je že prej odobril \$42 na mesec plače vojakom, poslanska zbornica je pa odglasovala za \$50. Zdaj sta se obe zbornici sporazumeli na \$42.

Odseka obeh zbornic, ki sta se v tem dogovorila in zedinila, sta zapisala v predlog tudi točko, da ostane začetna plača vojakom v vsoti \$42 tudi v mirnih časih.

Predlog bo prišel ta teden za odobrenje v obe zbornici in predsednik bo predlog podpisal v nekako 10 dneh, nakar bo postal postava. En mesec zatem bodo začeli vojniki dobivati to povišano plačo.

To zvišanje plače armadi bo stalo državo na leto do \$300,000,000, toda ako bo armada povečana na 7,000,000 mož, kot se pričakuje da bo, bo stalo zvišanje do \$1,000,000,000 na leto.

Povišana plača je določena samo za vojaške od novince do poročnika 2. razreda. Častniki sicer ne bodo dobili povišane plače, dobili pa bodo približek za vzdrževanje in sicer od \$14 do \$40 na mesec, kakor je že njih čin.

Vojaki in mornarji, ki služijo izven Zed. držav, bodo dobivali vrhu tega še 20 odstotkov dodatne plače, častniki pa 10%.

Nova plača bo znašala za vojaške in mornarje sledeče: novinci \$42 na mesec; novinci prvega reda in mornarji 2. reda \$48; korporali in mornarji 1. reda \$66; narednik \$78; štabni naredniki \$96; tehnični narednik \$114; "master" naredniki \$138. Kadeti pri mornarici in poročniki 2. reda v armadi bodo dobivali \$1,800 letno.

V zadnji svetovni vojni so dobivali ameriški vojniki \$30 na mesec, pred prvo svetovno vojno pa je bila mesečna plača samo \$15.

V par tednih se pričakuje, da bo kongres odobril tudi vladno podporo vojakovim ženam in drugim odvisnim osebam.

tudi John Pezdirtz, ki je bil zelo dober, zlasti še, ker besede tako precizno in naglas izgovarja.

Ako pregledamo, da so bili igralci včasih nekoliko pozabljivi v vlogah, moramo pohvaliti vse, da so se zelo dobro pozivili v svoje vloge in vsak svoj karakter dobro izpeljal, kot Mary Terček, Mary Gornik, J. Penko ml., J. Novak, Charles Terček, D. Sever in F. Tomažin.

Ilirija ima vedno polno dvorano, zato naj nadaljuje poleg petja tudi z igrami in naj nobenkrat ne manjka Rakarja, ki je obenem režiser, in Mrs. Narobe. Živijo, Ilirija!

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
JAMES DEBEVEC, Editor

1117 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio.
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado na leto \$6.50. Za Cleveland po pošti, celo leto \$7.50.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland po pošti, pol leta \$4.00.
Za Ameriko in Kanado, četrt leta \$2.00. Za Cleveland po pošti četrt leta \$2.25.
Za Cleveland in Euclid, po raznašalcih: celo leto \$6.50, pol leta \$3.50, četrt leta \$2.00.
Posamezna številka 3c

SUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada \$6.50 per year. Cleveland by mail \$7.50 per year.
U. S. and Canada \$3.50 for 6 months. Cleveland by mail \$4.00 for 6 months.
U. S. and Canada \$2.00 for 3 months. Cleveland by mail \$2.25 for 3 months.
Cleveland and Euclid by carrier \$6.50 per year, \$3.50 for 6 months, \$2.00 for 3 months.
Single copies 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 122 Mon., May 25, 1942

Zdaj smo pa že na jasnem

Prav škoda je, da se morata Prosveta in Ameriška Domovina razgovarjati "preko plotov" kot dve brumni sosedki. Toda ker urednik Prosvete ni hotel imeti skupnega sestanaka vseh urednikov slovenskih listov v Ameriki (češ, da nimamo programa), ni druge poti za razgovor in reševanju političnega vprašanja stare domovine, odnosno Jugoslavije.

Ko je Ameriška Domovina vabila urednike na sestanek, smo imeli pri tem iskren namen, da se tam dogovorimo glede skupnega nastopa v gori omenjenem vprašanju, ker smo smatrali, da to ni zadeva enega ali dveh časopisov, ampak vseh. Ker pa do sestanka ni prišlo, kriv temu je največ urednik Prosvete, potem moramo pač paziti samo na pisanje tega in onega lista in skušamo z vso ihto drug drugega ustaviti, ali vsaj zavrniti v pravo smer, ali ga pa izkadi iz luknje, da prileti na dan s pravo zastavo.

In ker smatramo, da je Prosveta za Ameriško Domovino, najvažnejši list (oprostite fantje-kolegi), ki bo v politični akciji naših jednot in zvez igrala vodilno vlogo kot zastopnica SNP, se nam je zdelo potrebno, naj se Prosveta določno izrazi takoj v začetku, da bomo vedeli, po čem je fiziol.

Zadnje čase je namreč Prosveta precej meštrala po zelniku in pisala samo o "svobodi in demokraciji" v bodoči Jugoslaviji, pa o nekem macedonskem vprašanju, ki da je bolj važno kot primorsko in koroško vprašanje. Zato smo šli previdno do tistih treh lističih luknji, eno zamašali, pred drugo zakurili nekaj listja in trave, pred tretjo smo se pa vstopili in čakali.

Pa se nam je posrečilo izbežati Prosveto, da je prišla na dan s svojo pravo barvo in brez krinke, kar je zelo lepo in prav. Prosveta je namreč zdaj zapisala črno na belem dve osnovni točki, na katerih bo bazirala vsa njena politična akcija bodoče Jugoslavije, namreč: 1) da naj bo bodoča Jugoslavija republika in 2) da naj bo prvi temeljni pogoj bodoče notranje Jugoslavije — ločitev cerkve od države.

Zdaj smo popolnoma na jasnem glede stališča Prosvete in najbrže tudi politične akcije slovenskih jednot in zvez, kjer bo, kakor pričakujemo, vodnik Prosveta. Od ostalih ameriških Slovencev je pa zdaj odvisno, če se hočejo pridružiti ali ne. Kar se tiče republike ne bo dosti pomislekov, kar se tiče ločitve cerkve od države, bo šlo pa malo bolj tesno, bi rekli.

Prosveta pa ob tej priliki ni pozabila prijeti krepelca za tanjši konec in nas je prav po bratsko potipala, češ, zdaj naj se pa še Ameriška Domovina postavi na trdno stališče in pove, kaj hoče in izjavi, kaj smatramo mi za demokracijo. Dobro nas je prišla in ji čestitamo za to "milo za drago." No, mi se glede notranjega ustroja Jugoslavije še nismo izrazili. Zapisali pa smo ponovno, da je za nas zdaj najvažnejše vprašanje Primorske in Koroške.

Nam se je zdelo potrebno izvedeti mnenje Prosvete. No, izvedeli smo ga. Prosveta zahteva zdaj od nas isto. Treba bo nekaj napraviti glede tega, kar potajiti se ne da. Ampak mi gremo pa še za en jard dlje in pozivljamo vse slovenske urednike, naj se izrazijo v svojih uvodnikih, kaj je njih mnenje o bodočem ustroju jugoslovanske države, to se pravi o bodoči obliki vlade. Kaj pravite?

Apeliramo na Prosveto, naj nam v tem pomaga drezati v naše kolege, da bomo zadevo rešili na javnem forumu, če je nismo hoteli na privatnem sestanku. Potem si bomo vsi na jasnem in "mešanja" bo konec.

Da se ne pozabi...

To mučenje slovenskih, odnosno slovanskih jetnikov razložiti tudi samom Antonu Gropajcu, ki je bil obdolžen soudeležitve "tržaških teroristov." Anton Gropajc je bil reven cerkovnik, oče štirih malih otrok. Bil je že več mesecev zaprt in grozilo so mu, da bo ustreljen. To vedno namigavaje o njegovi smrtni kazni od strani izpraševalnih sodnikov v Rimu, je tako vplivalo na tega moža, ki je bil na vsej stvari popolnoma nedolžen, da se je nekega dne, ko so ga vodili od izpraševanja, vrzel iz okna 14. nadstropja v jetnišnici Regio Coeli in obležal spodaj mrtev na mlaki krvi. To je povzročilo veliko razburjenje med ostalimi jetniki in oblasti so takoj dale napraviti mreže pred okni, da v bodoče preprečijo enake slučaje.

Ironija pri tem žalostnem slučaju je pa ta, da je pol ure po samomoru Gropajca preiskovalni sodnik razglasil, da je nedolžen in da naj se ga izpusti na svobodo.

Tekom preiskave so držali slovenske jetnike v samotnih celicah. Tako so imeli zaprt v taki temnici polnih šest mesecev 20 letno Zorko Potrata iz Trsta, dasi ni ničesar zagrešila, kar bi dalo oblastem povod za aretacijo in jo je morala izpraševalna komisija končno izpustiti.

Fašistično časopisje je sprva priobčalo obravnave proti slovanskim jetnikom v vsej podrobnosti. Nekateri so se takih prilikah tiskali celo posebno izdajo. Pozneje so se zadovoljili s tem, da so priobčali samo imena obtožencev in pa obsodbo. Pozneje so priobčali samo število aretiranih iz te ali one province brez imen obtoženih.

BESEDA IZ NARODA

Iz urada gl. podpredsednika S. M. Zveza

Vem, da danes vse hiti z delom za obrambo naše domovine in za uničenje sovražnikov. Le tako naprej in s podvojeno silo in korajžo, da si tako pomagamo do častnejše zmage naše zvezdaste zastave, svobode in demokracije.

Kljub temu pa tem potom vse naše članstvo in uradniki Slovenske moške zveze opozarjam, da je že več kot polovica določene časa za kampanjo že poteklo. Priznati moram, da so se nekatere podružnice že prav povoljno odzvale, a ne pa vse. Nekatere so bile popolnoma tiho do sedaj, a upam pa, da bodo vsaj te zadnje dni kampanje zagrmeli in premagali vse druge.

Pomnite, da je 30. junija zadnji dan konvencije in vse listine novopristopnih morajo biti oddane ta dan, če hočete, da vam bodo veljale v kampanji in da dobiti nagrade, ki so bile določene za kampanjo. Na delo torej, bratje, dokler je čas. Porabite vsak prosti čas za agitacijo. Saj vendar ima vsak dobrega prijatelja, ki je v dobrem zdravju in še ni član naše zveze. Reči mu dobro besedo za našo organizacijo in vpisal ga boš brez zdravnika. Tistih 25 centov za asmesnt, danes menda ne bo nikomur ovira, da bi ne pristopil.

Kako je pa z našim mladinskim oddelkom? Podružnice, ali imate že svoj mladinski oddelk, v katerega lahko sprejmete vse fantke od 1. do 16. leta. Asmesnt zanje je samo 10 centov mesečno. Dolgoletne izkušnje v društvenem delovanju me uče, da je naša bodočnost le v naši mladini, v njej je napredek vsake organizacije ali pa naroda.

Pomnite, kar sem vam navedel v zgornjem odstavku. V začetku kampanje sem vam omenil vse pogoje in sedaj vam samo še priporočam, da se gotovo udeležite svojih rednih sej, kjer boste dobili tudi zvezdasta pravila. Čitajte jih in po njih se tudi ravajte. Koncem junija bomo z veseljem pričakovali lepega odziva od podružnic. Pogoj so vam znani, kako si lahko pridobite nagrade. Podružnica, ki pridobi tekom kampanje 25 novih članov, dobi od gl. tajnika \$10.00; podružnica ali posamezni član, ki pridobi 50 članov v oba oddelka pa bo dobil še posebno nagrado od gl. podpredsednika poleg 25 centov od vsakega člana, ki ga je vpisal. Nagrado po 25 centov od novega člana pa plača gl. urad.

Torej, pokažimo se, kaj lahko storimo za našo dobro slovensko organizacijo. Bodimo si v resnici bratje vselej in povsod. Kot člani in rojaki bomo si v pomoč drug drugemu v vseh ozirih. Pokažimo se drugim nečlanom in narodu, da smo zavedni Slovenci in ponosni člani Slovenske moške zveze, kajti prav nič ne vemo, kaj nam bo še prinesla ta vojna furija. Če bomo pa vsi storili svojo državljansko dolžnost do naše nove domovine Amerike, potem lahko upamo na končno zmago naše domovine, kakor tudi naših bratov in sester tam onstran morja. Do tega pa je naša dolžnost, da pomagamo z dvojno silo in močjo.

Kdor le more naj pomaga pa vsaj z denarjem na ta način, da kupujemo vojne obveznice. Vsak dolar in vsak cent naj gre zato, vsak naj ga da, kdor le more kaj utrpeti. To bo vse pomagalo, do čim hitrejšega uničenja naših sovražnikov, ki tako krvoločno morijo naše starčke in otroke ter vlačijo naš ubogi narod v sužnjost, ki je hujša od smrti.

Storimo vse to bratje in zopet ponosno vihrala zvezdasta zastava, znanilka pravičnega miru in zopet bodo lahko svobodno dihalo naši tam v svobodni Jugoslaviji. To se bo to zgodilo, ali nam ne bo to v ponos, ko bomo lahko rekli, da smo tudi mi pomagali k temu? Čujmo, dokler je dan, ko pride noč, bomo spali.

Zadnji teden smo izgubili zopet enega uglednega člana iz naše srede, ki je preminul brat Lovrenc Leskovec. Bil je dve leti član naše organizacije in poleg tega tudi še član številnih drugih organizacij. Zaposlen je bil kot pomožni šerif v uradu okrajnega šerifa. Vedno je bil zelo aktiven v civilnih in dobrodelnih ustanovah, da ga bo naselbina težko pogrešala. Zalujoci soprogi, otrokom, staršem, bratu in drugim sorodnikom izrekam v imenu naše Slovenske moške zveze iskreno sožalje. Tebi Lovrencu pa kličem: počivaj v miru in na svidenje nad zvezdami, saj kmalu tudi mi pridemo za Teboj.

Teh par vrstic, dragi bratje, sem vam napisal iz srca in želim, da jih upoštevate in se po njih tudi ravirate. Vsem uradnikom in članstvu naše zveze pa želim čim več uspeha in ostajam za večjo in močnejšo Slovensko moško zvezo.

Anthony Rudman,
gl. podpredsednik.

Kratek opis okraja Krško, ki so ga morali Slovenci izprazniti

(Po knjigi: Krajevni Leksikon Dravske Banovine.)

Okraj Krško je meril 859 kvadratnih kilometrov. Najvišja točka v okraju predstavlja gora Kum (1219 metrov), najnižja je pa ob izlivu Bregane v Savo (137).

Okraju dajeta obeležje dve večji kotlini: Krška in Mokronška ter grčast in hribovit svet ob njih. Krško polje ali Krška kotlina, ki je v svojem spodnjem delu razširjena le na levem bregu Krke, poseže globoko tudi na desni breg šele onkraj Kostanjevice pri spremenu Prekopskega potoka. V kotlini, ki jo tvori široka prodna ravnina, se širi rodovitno Krško polje ter nekaj gozdov, od katerih je omeniti hrastov gozd Krakovo med Rakom, Kostanjevico in Leskovcem.

Dosti manjša je Mokronška (ali Mirnska) kotlina, ki se širi ob Mirni in njenem pritoku Bistrici. Je zelo rodovitna in deloma močvirnata (Pušča). Obdaja jo venec terasastega deloma gozdnatega, deloma vinorodnega gričevja.

Približno tri četrtine okraja zavzema hribovit svet. Na jugu se strmo dviga nad Krško kotlino širok kos gozdnatih Gorjancev, ki tvorijo mejo okraja skoraj do Trdinovega vrha (1181 m). V svojem vzhodnem sektorju so Gorjanci zelo razčlenjeni z grapami številnih potočkov in končujejo nad Krškim poljem z vinorodnim Gričevjem (Gadova peč).

Od rudnega bogastva naj omenimo lignit, ki ga kopljejo pri St. Janžu in pri Sevnici. Pri Sevnici se nahaja tudi cinkov ruda. Pri St. Janžu dobivajo tudi ognjstalno glino itd.

V Krškem okraju je mnogo tekoče vode. Večji pritoki Save so: Krka, Mirna in Sopotna.

V pogledu podnebja segajo na Krško polje še vplivi panonske klime. Kratke zime so zmerno mrzle in poletja vroča. Povprečno pade največ padavin v juniju in nekoliko manj v oktobru. Najmanj dežja ali snega pade v februarju. Poletna polovica leta je bolj deževna od zimske, kar je za us-

pevanje rastlin zelo ugodno. V hribovju je padavina večja in podnebje hladnejše.

Rastlinstvo.

Okraj Krško leži skoraj v celoti v območju ilirsko-panonske flore. Gozdovi so po večini listnati, največkrat samo bukev, ali so ji pa primešani kostanj, javor, gaber in hrast. Krakovski gozd pri Kostanjevici je poln hrasta, pa tudi so v njem jelše, topoli in vrbe.

Med travami so zlasti zastopane ilirsko-panonske: zlatolasi kršnin, mišji trn, lipica, njivni grahor ter kranjski in srpasti mleček. Pri vasi Brod v obcestnih jarkih in mlakah raste za naše kraje edinstvena praprotnica, štirilistna maršilija. Na Kumu, ki spada v srednjeevropski gozdni pas, raste od ilirsko-panonske flore navadna ploščevica, trilistna konopnica in druge.

Živalstvo.

Ajdovska peč pri Krškem je dala posebnega polža, ki se imenuje po tej vasi: Anoptalmus ajdovskanus, po domače pajamski krešič. Tudi Robič je proslavil s svojim polžem: Bythinella Robici.

Za vinorodne kraje je značilen metulj z latinskim imenom, čigar gosenica živi na navadnem podraščecu. Redek je pa po Dolenjskem orjaški krešič.

Med ptici so pogostni navadni drozgi. Okrog St. Jerneja se pogosto pojavljata kocaista kanja in sokol selec. Pri Kostanjevici se redno pojavljata beloglavci jastrebi.

Lovišča v okraju so obširna in obsegajo zajce, srne, lisice, jazbec, divje mačke, divje vepre, divje peteline, divje rabe in gosi, prepelice, jerebice itd. itd.

Glede ribarstva je Sava brez pomena do Krškega radi premočnega blata iz Trbovelj. Od Krške naprej pa žive v njej ribe spodnjega toka: androga, smuč, krap, som in kečiga. Pri Brežicah je v Savi in Krki bolen, okun, smrček in ameriški ostrž. Vse te ribe so okusne, a redke. Krka je izborna ribja voda v vseh svojih oddelkih. V gornjem delu je bistra in zato zelo ugodna za ščuke, krape in some, katerih je pa vedno manj, ker ni več rakov. Raki so bili namreč najboljša hrana teh rib. V spodnji tok Krke zahajajo iz Save tudi sulci.

Zgodovina

Krški okraj je zelo bogat predzgodovinskih najdišč. Zlasti je najdb iz hallstatske in latenske dobe. V času rimskega gospodstva so tu mino držale važne prometne ceste, zlasti ob Savi, Krki in Mirni. S ceste Emona (Ljubljana) — Praetorium Latobiorum (Trebnje) — Nivodunum (Drnovo) — Siscia (Sisek) se je križala cesta, ki je držala iz Drnove proti Celju in Ptuj. Živo prometno pot v dolini Krke so Rimljani zavarovali s celo verigo trdnjav, ki so se vrstile od Brežic do Novega mesta. Tudi v srednjem in novem veku so te doline obržale svoj prometni pomen. Od glavne prometne žile po savski dolini se je odcepila prometna pot v dolino Krke, kjer je Kostanjevica osredotočila vso trgovino. Iz Kostanjevice se je odcepila pot v žužemberk, pri Bostanju ob Savi pa v dolino Mirne.

Prometni in trgovski pomen teh krajev je bil toliko večji že radi prehodne lege na sosednje Hrvaško. Seveda so pa ti kraji delili s Hrvaško tudi njeno zlo usodo. V časih turških navalov so se turška krđala pogosto valila preko Krškega polja. Po dolini Mirne pa na Dolenjsko.

Savsko brodarstvo, ki ima svoj začetek že v rimski dobi, je posebno cvetelo v srednjem in novem veku. Z blagom, predvsem z vinom in žitom iz Hrvaške, Slavonije in Dolenjske natovorjene ladje so vlekli po Savi navzgor s konjsko ali vo-

lovsko vprego. Od hrvaške meje pri Jesenicah pa do Zaloga pri Ljubljani se je vrstilo 14 vlačilnih postaj. Ko je leta 1862 stekla železnica Zidani most — Zagreb, je promet po Savi prenehal.

Od številnih zemljskih gospodov so imeli v spodnjem srednjem veku tu največ zemlje grofje domačini: Breze-Zeliški. Pozneje so jo dobili v last deloma Spanhajmi, deloma krška škofija. Še pozneje je prehajala iz rok v roke.

V cerkvenem pogledu je bil tudi ta okraj zelo zgodaj organiziran. Začetki večine župnij segajo nazaj v 13. ali celo v 12. stoletje. Najstarejše župnije so bile: St. Rupert, Kostanjevica, Leskovec, Švibno in Sv. Križ. Prvotno so vse župnije pripadale ogleškemu patriarhatu. Leta 1461 sta bili župniji Švibno in Sent Jernej pridruženi ljubljanski škofiji, dočim so druge ostale pod goriško nadškofijo do leta 1787.

Obljudenost

Krški okraj je štel 54,911 ljudi. Če vzamemo v poštve hribovitost in precej velike gozdove, je bil okraj kar dobro naseljen. Najredkeje je bila naseljena župnija Trebnje. Naselja so v ravnini in v dolinah sklenjenega, običajno obcestnega tipa, v gričevju in hribovju pa razložena, večinoma v obliki zaselkov in deloma tudi samotnih kmetij. Na Krškem polju se nahajala nekaj velikih vasi, ki so imele nad 350 prebivalcev: Leskovec, Krška vas, Drnovo, Sv. Križ, St. Jernej. Naselja stoji na terasah, pobočjih, planotah, slemenih in vrhovih. Prebivalce v Gorjancih nazivljajo v smeri od Jesenic ob Savi proti Trdinovemu vrhu: Dolince, Gorjance, Hribce, Pregurce (v občini Sv. Križ) čačarje in Podgorce. Prebivalci Krškega polja so se imenovali od potoka Senuse "Poljanci," zahodno od nje pa "Zakrakovci." Prebivalci v gričevju so se največ imenovali "Hribci."

Gospodarstvo

Okraj se je preživljal največ z različni poljedelskimi panogami. Glavna pridobitna panoga je bila živinoreja. Leta 1934 je imel okraj 17,791 glav živine, 21,038 svinj, 3292 konj, 676 ovac in 145 koz. Prešičjereja je bila razvita v Krški in tudi v Mokronški kotlini. Za svinje in prašičke so bili glavni trgi v Brežicah, Novem mestu in Mokronogu. S konjerejo so se množavili v šentjernejški in škofjanski občini. Gojili so lipičance, amerikance in križance dveh pasem. Za konje so bili glavni trgi v St. Jerneju, Bučki in Škocjanu.

Čebelarstvo je bilo zelo razvito v šentjernejški občini, kjer so imele čebele poleti obilo ajdove paše. Leta 1934 je bilo v vsem okraju 3939 panjev. Medu so dali 38,000 kil, voska pa 2782.

Perutnine sta imeli obe kotlini veliko. L. 1934 je bilo v okraju 76,000 kljunov. Poljedelstvo obstoji za izvoz zlasti v pridelovanju krompirja, zelja in nekaj žita. Njive so posejale tudi z lanom in konopljo er živinsko krmo.

Glavna pridobitvena panoga na gričastem ozemlju je pa bilo vinogradništvo. Do malega v vseh občinah je bilo kaj vinogradev, a najmanj v St. Juriju in Radečah. V visokem zasavskem hribovju trta ne more uspevati. Najbolj je pa bilo razvito na obronkih krškega polja. Pridelovali so bel in rdeč viček ter ga prodajali v Ljubljano in na Gorenjsko.

Tudi sadjarstvo je dokaj dobro uspevalo. Leta 1934 je bilo v okraju 235,000 sadnih dreves: 110,000 jablan, 43,000 hrušk, 13,500 orehov, 15,700 češenj in 4800 breskev.

V gričevju in hribovju, v Gorjancih in okrog gozda Krakovo se je prebivalstvo precej bavilo

z gozdarstvom. V raznih legatizlasti v ravnini, prevladuje hrastov les. Najsiromašnejše prebivalstvo se je pa preživljalo z dno, z delom v premočinskih in s sezonskim delom. Promet je bil usmerjen deloma v Zagreb, deloma v Ljubljano. Kraji v prečju Mirne so mnogo pridobili z novo železnico Trebnje-Sevnica, ki se je dogradila le nekaj let pred izbruhom vojne. V ostalem se je promet stekal na državno cesto Ljubljana — Zagreb in na banovinsko cesto Novo mesto — Krško. V vzhodnem delu pa železnico Zidani most — Zagreb.

Okraj Krško ima mnogo prerodnih lepot, kamor so radi zahajali letoviščarji (Kum, Gorjanci). V pogledu tujkega prometa je važen kraj Šmarješke Toplice.

Če verjamele al' pa ne

Urednik nekega lista, nekakšnega obsega kot je kak slovenski list v Ameriki, ki ima ravno tako svoj kismet kot vsak drugi list, to je določene ure tega lista, to je veliko zavistjo opazoval velike ameriške dnevnike. Videl je, kako so pridirjali ekstra ro vsako uro raznašalci z ekstras, izdajo in vplili novico, ki se je zgodila tekom tiste ure od njega izdaje. To mu je zelo imponiralo, ker dočim so ameriški dnevniki lahko izdali po deset ekstra izdaj, je on komaj en zmašil skupaj, da so morali čitatelji čakati polnih 24 ur, preden so dobili v roke druge novice.

Pa je urednik premislil, kako bi napravil svoj list, da bi svoje podjetje bolj zanimivo, če že ne more izdajati ekstra tisoč vsako uro, mora napraviti pa kaj drugega, da bo vleklo da bodo ljudje govorili o njem, vem listu, ki je, kar se tiče vsega, eden prvih v mestu.

Kot veste, so uredniki zelo prtlji glav in debele kože, ki ne jo, v skrajni sili napravijo iz nič, ali obratno: iz nič velikega to še posebno. In to jo je tudi naš čislani urednik, pravim čislani, ne mislim, da boste vedeli), pogratul.

Zunaj pred svoj urad je napraviti in pribiti posebno tablo in na to tablo je pisati sproti najnovejših novic par stavkih, da bodo narocniki prebivalci večinoma v tej obliki, lahko informirani o najnovejših svetovnih dogodkih, ne da jim bilo treba čakati na izdajo drugega dne.

Pa je začel. Prvo, kar je napravil, je bila vest o nenadni smrti uglednega trgovca Božarja Frzmaga. Urednik je pred hišo in napisal na tablo: "1:00 popoldne. — Naš ugledni trgovec Božar Frzmaga je preden eno uro resno zbolel."

Čez pol ure je zapisal: "1:30 popoldne. — Trgovec Frzmaga se obrača na bolje. — Potem so sledili sledeči napisi: "2:00 popoldne. — Trgovec Frzmaga se je stanje zopet slabšalo."

"2:30 popoldne. — Božar Frzmaga je pred petimi minutami umrl v bolnišnici." "3:00 popoldne. — Zdravniki pravijo, da bo moral trgovec žmaga na operacijo."

"3:30 popoldne. — Trgovec Frzmaga je srečno prestal operacijo."

"4:00 popoldne. — Ravno smo dobili telefon, da je ugledni trgovec Božar Frzmaga preminil v bolnišnici."

Ljudje so se zbrali v grobnici in čitali poročilo. Hvalili so njegovo nika, ki jih tako točno opredeljuje v zdravstvenem stanju njegovega Frzmaga. Toda med bralci je bil tudi neki, z vsemi žarom namazan rojak, ki je hotel prikrojiti po svoje, pa je dobil nekaj kosček krede in zapisal pod zadnje urednikovo poročilo sledeče:

"6:00 zvečer. — V nebesih da veliko razburjenje, ker trgovec Božar Frzmaga je ni ondkoder."

SATAN IN ISKARIOT

Po nemškem izvirniku E. Mays

Šestimi ljudmi —? Da bi se seboj in mrmral nerazumljive reči, ponoči pa planil iz sanj in tulil, da smo se že kar bali za njegovo pamet.

Tako smo prispeli čez Mali Colorado in pred Acomu v kamenito dolino, kjer je Thomas Melton zaklal brata Harryja. Ne da bi bil kateri le samo besedo rekel, smo obstali pri groblji, ki je pokrivala Harryjevo truplo.

Taboriti smo mislili tisto noč pri groblji. Kosti Harryjevega konja, ki smo ga tistikrat ustrelili, so se belile med kamenjem, mrharji so jih obrali. Strahoten kraj je bil, — kraj bratomora. Da nas je kdo vprašal, zakaj smo se utaborili vprav ob groblji, — nobeden bi mu ne bil znal odgovoriti.

Večerjali smo. Thomas Melton ni maral jesti. Mrko je čepel poleg groblje in stokal. Mesec je posijal v dolino.

Nenadoma se je okrenil k meni.

"Sir, prosim, zvežite mi roke na prsih!"

"Čemu?"

"Molil bi rad."

Čudna prošnja. Ali sem mu jo smel odbiti? Ne!

Mignil sem Dunkerju, ki je sedel poleg. Odvezal mu je roke.

Preden pa mu jih je še zvezal na prsih, je vprašal Melton:

"Kje leži moj brat?"

"Kar poleg vas, tamle, pod grobljo."

"Pa me pokopljite poleg njegaj!"

Dunker je kriknil.

Okrenil sem se. Držal je staro roko.

"Kaj pa je?"

"Nož mi je izdril iz pasu —!"

"Vzemite mu ga!"

"Ne morem — ne gre —!"

O, — zaklal se je — zabodel se je —! Prepozno — prepozno —!"

Skočil sem, porinil Dunkerja v stran.

Melton je hropel, kri mu je bruhala iz prsi.

Z obema rokama si je zabodel nož do ročaja v srce. V nekaj sekundah je bil mrtev.

Kaj vam naj še pripovedujem —

Take trenutke moraš doživeti, popisati se ne dajo. Božja sodba —! Na zemlji se začne, onstran življenja pa se nadaljuje čez sodni dan in v vso večnost —!

Sam se je sodil. Na istem mestu, kjer je zabodel brata. Umril je, kakor sem mu napovedal. — Prav kakor Iskarriot —

Tako nas je pretreslo, da smo otrpnili. Molče smo molili.

In Jonatan, njegov sin —? Ležal je poleg, gledal v mesec in ni rekel besede.

Ko smo se nekoliko pomirili, sem mu dejal:

"Mr. Melton, ste videli, kaj se je zgodilo?"

"Kaj?"

"Oče je mrtev —!"

"ell —! Zabodel se je!"

"In očetova smrt, čuj te, smrt vašega očeta vas ne dvigne?"

Malomarno je povedal:

"Čemu —? Dobro mu je, staremu —! Smrt ga je rešila. Visel bi bil, da se ni sam umrtil."

Zgrozil sem se.

"Človek — človek —! Tako govorite o lastnem očetu?"

"Menite, da bi bil o meni drugače govoril?"

Dobro sem vedel, da je prav povedal. Vkljub temu sem dejal:

"Gotovo čisto drugače!"

"Ne, sir! Prav tako bi me bil izdal in žrtvoval kakor vsakega drugega, če bi mu koristilo. Govoril je sam

1942	JUNIJ	1942
So	Mo	Ve
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

JUNIJ

7.—Banket in ples prirede kadetke št. 169 KSKJ v Slovenskem domu na Holmes Ave.

7.—Društvo sv. Reš. Telesa fare sv. Lovrenca priredi piknik na Basta's Grove.

14.—Društvo sv. Križa, št. 214 KSKJ priredi piknik na 6818 Denison Ave.

21.—Piknik društva Kola hrvatskih sinova in hčeri sv. Juraj broj 31 in Hrvatske ženske organizacije št. 14, na James Rybaka farmi, 6249 Turney Rd. Garfield Heights.

21.—Društvo Napredek, št. 132 ABZ priredi piknik na Stuski farmi.

27.—Društvo Ribnica, št. 12 SDZ priredi piknik na Frank Jagrovih prostorih.

28.—Pevski zbor Sloga priredi piknik na Stuski farmi.

JULIJ

12.—Pevski zbor Zvon priredi piknik na prostorih Doma zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

12.—Slovenska zadružna zveza priredi piknik na farmi S. N. P. jednote.

19.—Pevski zbor Slovan priredi piknik na farmi SNPJ.

AVGUST

2.—Društvo Brooklynski Slovenci, št. 48 SDZ priredi piknik na prostorih Doma zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

2.—S. W. O. C. local 1519 ima piknik na Stuski farmi.

16.—Pevski zbor Sloga ima piknik na Stuski farmi.

23.—Zveza slovenskih društev Najsv. Imena v Clevelandu

du priredi Katoliški dan na Brae Burn prostorih, 25000 Euclid Ave.

SEPTEMBER

12.—Skupna društva fare sv. Vida imajo plesno veselico v avditoriju SND.

19.—Društvo sv. Cirila in Metoda, št. 18 SDZ ima plesno veselico v avditoriju SND.

26.—Jugoslav Camp, št. 293 WOW ima plesno veselico v avditoriju SND.

27.—Društvo sv. Janeza Krstnika, št. 37 ABZ priredi proslavo 40-letnice obstoja v avditoriju SND.

OKTOBER

10. Honor Guards of SDZ, ples v avditoriju SND.

10.—Društvo Collinwoodske Slovence št. 22 SDZ priredi plesno veselico v Slovenskem domu na Holmes Ave.

11.—Mladinska godba fare sv. Vida priredi v SND na St. Clair Ave. popoldne koncert, zvečer pa ples.

16.—Carniola Hive, št. 493 T. M. plesna veselica v avditoriju SND.

17.—Društvo Clevelandski Slovenci, št. 14 SDZ plesna veselica v avditoriju SND.

24.—Carniola Tent, št. 1288 T. M. plesna veselica v avditoriju SND.

25.—Dramski zbor Ivan Cankar, predstava in pes v avditoriju SND.

31.—Društvo sv. Katarine, ZSZ, plesna veselica v avditoriju SND.

31.—Slovenska zadružna zveza priredi plesno veselico v Slovenskem društvenem domu na

Recher Ave.

NOVEMBER

1.—Glasbena Matica, opera in ples v avditoriju SND.

7.—Društvo Clairwoods, št. 40 SDZ ples v avditoriju SND.

8.—Društvo Kras, št. 8 SDZ praznuje 30-letnico ustanovitve v Slovenskem domu na Holmes Ave.

14.—Društvo Slovenec, št. 1 SDZ plesna veselica v avditoriju SND.

15.—Mladinski pevski zbor Črčki priredi ob 4 popoldne koncert v SND na 80. cesti.

15.—Mladinski pevski zbor SDD na Waterloo Rd. ima prireditev v SDD na Waterloo Rd.

21.—Društvo sv. Ane, št. 4 SDZ plesna veselica v avditoriju SND.

22.—Dramski zbor Ivan Cankar predstava v avditoriju SND.

28.—Martha Washington, št. 38 SDZ plesna veselica v avditoriju SND.

DECEMBER

6.—Pevski zbor Slovan priredi koncert v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave., začetek ob 3:30 popoldne.

20.—Slovenska šola SND božičnica v avditoriju SND.

28.—American Jugoslav Veterans, prireditev v avditoriju SND.

31.—Silvestrov večer slov. nar. doma in Klub društev SND v obeh dvoranah SND.

Pred kratkim se je poročil narednik Charles C. Kuropatwa, ki je nastanjen v taborišču Hickham Field, Honolulu, z Agnes Remoaldo iz Kauai, Havaii. Takoj po poroki pa se je moral vrniti v taborišče, kjer so ga presenetili njegovi tovariši z lepo okrašenim posteljo.

Gornja slika nam kaže skupino naših vojakov, ki so nastanjeni na Guatemali v obzračju Panama prekopa in Centralne Amerike. Med častniki od leve na desno so: general Jose Reyes, guatemalski vojni minister; ameriški poslanik Fay A. Desportes in polkovnik Milo N. Clark, poveljnik zračne sile. Guatemala je stopila na stran Zed. držav 11. decembra 1941.

Sprejem v Clevelandu

(Nadaljevanje s 1 strani)

Potem je pokazal svoje čarne umetnosti naš čarovnik John J. Grdina, ki je bil ta večer res posebno spreten, da se mu je vse čudilo. Ko je izvel iz klobuka, v katerem je kahal jajca, živga zajčka, tega zaprl v ročni okvir in ko ga je odprl, sta bila mesto zajčka tam dva lepa nageljčka, je ljudem kar sapo jemalo. Nageljčka je pa podaril za spomin povabljenima gospema.

Albina Novak je nato povedala, da je poslala glavna predsednica Marie Prisland brozjavno čestitko, v kateri želi mnogo uspeha prireditvi in izraža iskrene pozdrave gospema Krek in Furlan.

Po kratkem odmoru sta nastopila mlada umetnika v umetnem plesu, Zallarjeva Leonard in Eileen. Čeprav se v nežnih letih, pa sta res že prava mojstra in žela sta tople aplavz.

Potem je pela s svojim srebrnim sopranom Carolyne Budan par pesmi v soli, zatem pa v duetu z June Babitt. Peli sta odlomek iz opere "Cigan baron," ki je zelo ugajal.

Potem je pela Emily Mahne s svojim prekrasnim kontraltom, in je zlasti užgala navzoče s pesmijo "Zapuščena."

Zatem je bila podana lepa živa slika: Slovenska mati s svojo hčerko v narodnih nošah. V živi sliki sta bili Apolonija Kic in Margaret Tomažin. Irene Jazbec je izrazilo zapela prisrčno: "Slovenka sem, Slovenka čem ostati..."

Potem je bil prizor v počast slovenskim materam, ki so dale svoje sinove ameriški armadi. Mater je predstavljala Julia Brežovar, a recitacijo, besedilo Ivana Zupana, je podala Frances Brancelj.

V posameznih točkah sta nastopila zopet plesalca Eileen in Leonard Zallar, ki sta se še bolj izkazala kot pri prvem nastopu.

V soli je zapel s svojim sonornim glasom Frank Kuret par pesmi, nato je pa sledil kratek komičen prizor, da smo imeli poleg resnega tudi nekaj smeha. V kratki enodejanki so nastopili Domjan Tomažin, Josephine Perpar, Frances Brancelj in Margaret Tomažin. To so že naši stari znanci na odru in vzbujali so salve smeha po dvorani. Te diletante bi morali večkrat videti na odru.

Potem je pa voditeljica programa predstavila slavljenci te prireditve, go. Krek in go. Furlan. Občinstvo jima je priredilo živahne in tople ovacije, da sta bili vidno ganjeni nad tako prisrčnim sprejemom.

Najprej je govorila ga. Krek in zatem ga. Furlan. Beseda jima je tekla gladko, a nista bili prav nič prisiljeni. Največ sta govorili o svojih doživlja-

jih pri begu iz domovine tik pred prihodom Nemcev. Vide-lo se jima je, kako ju še vedno stresa strah in groza na prestane težke čase. Govora sta bila tako zanimiva, da ju bomo v eni prihodnjih številkih priobčili dobesedno.

Zvečer je bila splošna domača zabava, a v dvorani št. 1 se je zbralo kakih 60 oseb k večerji v počast ge. Krek in ge. Furlan. Podružnica št. 25 SZJ jima je podarila za spomin obiska v Clevelandu ljubko darilce, katerega sta bili zelo veseli.

Naj še omenimo, da sta prinesli iz New Yorka ljubko doliko, obdečeno v slovensko narodno nošo, kakršnih sta v New Yorku že mnogo napravili za razstave in v dobrodelne namene. Naj vidi svet, sta rekli, kako lepo je slovensko dekle v narodni noši, katero mora imeti zdaj doma zaklenjeno globoko v skrinji, da ne pride v umazane roke sovragu.

Danes popoldne bo priredila ga. dr. Mally čajanko na svoji lepi pristavi v Mentorju, O., v počast obema gostinjam. A danes popoldne ju bo sprejel v avdijenci naš župan Frank J. Lausche.

MALI OGLASI

Pohišstvo naprodaj

Proda se usnjen spalni divan, library miza, 2 omari, 1 stol in Victrola. Oglasite se na 1193 Addison Rd. (122)

Soba se odda

Opremljena soba se odda dekletu. Oglasite se na 1405 E. 53. St. (122)

Drva naprodaj

Naprodaj so drva za kurjavo, iz tovarne. Velik lot samo \$3. Pokličite Liberty 2067. (125)

Hiša naprodaj

Proda se hiša 8 sob, za 2 družini, na 7714 Donald Ave. Oglasite se na 1427 E. 39. St. opoldne ali zvečer po 5 uri. (123)

Mladenč čobi službo

Izkušen mladenič ali pa tak, ki ima veselje se izučiti dela v groceriji, mesnici in razvažanju, dobi službo pri Slovenski zadruzi. Star mora biti nad 18 let. Oglasi naj se pri glavnem poslovođji Izancu na 667 E. 152. St. (128)

(Dalje prihodnjik.)

RDEČA KOKARDA

ROMAN IZ VELIKE REVOLUCIJE

STANLEY WEYMAN

"Kako? Na okno?"
"Videl jo bom iz sobe abbeja Benoit."

Zarja sreče se je razlila po njenem obrazu.
"Obesim jo," je obljubila.
"O, Bog bodi zahvaljen, da ste tako blizu mene. A razen vas imam še Francoise, služkinjo, ki mi je vdana. Dokler imam njo..."

Obmolnila je; ustnice so ji ostale odprte in kri ji je mahoma izginila iz lic. Spogledala sva se... Predolgo sem se bil zamudil! Po hodniku se je približeval topot korakov in hrup glasov; neka vrata so se naglo odprla in spet zaloputnila. Toliko da sva se upala sopsti; služkinja je bila prva, ki se je ganila. Neslišno je stekla k vratom in obrnila ključ.

"To ne bo nič pomagalo!" je šepnila Deniza, blede kakor sneg, in se naslonila na mizo. "Obvestili bodo mater. Umorili vas bodo!"

"Ali ni drugih vrat?" sem zajecel, gledaje okoli sebe kakor preganjana žival. Šele zdaj sem spoznal nevarnost, ki mi je pretela.

Zmajala je z glavo.
"Kaj pa je to?" sem vprašal, kačoč v drugi konec sobe, kjer je bila alkova s posteljo.

"Kabinet," se je radostno oglasila služkinja. "Da, da, gospod, tam nemara ne bodo iztikali. Hitro, hitro, da vas zaprem."

V takem položaju vodi človeka samo nagib. Slišal sem, kako je zarožljajal zapah in kako je nekdo udaril po vratih. Še vedno se nisem mogel odločiti. Toda prvemu udarcu je sledil drugi in znan glas je zaklical:

"Odprite, Francoise, odprite!"

Tedaj sem krenil proti kabinetu. Deklina je trepetaje od straha oklevala med menoj in med vrati. Ko mi je naposled stopila s poti, sem moral sam odpreti vrata v kabinet.

A tisti mah me je izpreletela misel, da spravim Denizo v zadrego če me najdejo v tem skrivališču. Ako se skrijem za ta zaprta vrata in med ženske stvari, ji storim stokrat večjo krivico, kakor če ostanem sredi sobe in pogledam nevarnosti v oči. Z obrazom žarečim od strahu, sem zaprl kabinet in se vrnil na svoje mesto. Trenutek nato so se vrata odprla in gospod de Saint-Alais je stopil v sobo. Njegov prvi pogled je bil name.

XXII.

Noblesse oblige.

Vendar pa ni bil on tisti, ki se je prvi oglašil. Eden njegovih spremljevalcev je stopil naprej in zavpil:

Pozor, žene in dekleta!

Žene in dekleta, katera se nima spomladanske suknje, sedaj jo lahko dobi pri nas, ker smo dobili precej lepih vse mere. Ravno tako imamo tudi otroške veliko zalogo, različnih barv in mere.

Velika zaloga oblek vseh vrst. Sedaj so še garantirane barve, pozneje se ne ve, če bodo.

Velika izbira slankov za žene in otroke ter velika zaloga ženskih hlač, spodnjih in zgornjih. Se vam priporočamo

Anzlov's
vagal 62. St. in St. Clair Ave.

Prijatelj's Pharmacy
SLOVENSKA LEKARNA
Prescription Specialists
Vagal St. Clair Ave. in E. 68th
ENDicott 4212

"On je! Vidite, mušketo ima še v roki."

"Nu, primite ga," je odvrnil gospod de Saint-Alais, "in odvedite ga iz sobe! Kdorkoli ste gospod," se je okrutno obrnil k meni, "ko ste se lotili vohunškega posla, sti menda tudi mislili na posledice? Odvedite ga, prijatelji!"

Dva moža sta pristopila in sta me zgrabila za komolce. V svoji osuplosti nad pojavljenjem gospoda de Saint-Alais in nad njegovimi besedami nisem niti pomislil na to, da bi se bil branil. A v takih primerih se človek naglo osvesti.

"Gospod de Saint-Alais," sem izpregovoril, "to je abotno. Nihče ne ve bolje od vas, da nisem vohun. Tudi to veste, zakaj sem prišel. In kar se tiče moje preobleke..."

"Ničesar nečem vedeti," me je zavrnil.

"Ali..."

"Ničesar nečem vedeti, pravim!" je ponovil in porogljivo mahnil z roko. "Zadošča mi, da smo vas našli tu preoblečenega v meniha, kar očitno niste. Bolje bi bilo za vas, da ste pozikovali preplavati Rhono, kadar najbolj naraste, nego da ste se nocoj vtihotapili v to hišo — verjemite mi!... Odvedite ga vendar že! Spodaj naj ga sodijo in obsodijo."

Nisem se mogel več premagovati. Otresel sem se mož, ki sta me držala, in odskočil.

"Lažeti!" sem kričnil. "Vi veste, kdo sem in zakaj sem tu!"

"Ne poznam vas," je odvrnil, ne da bi trenil z očmi. "Ne poznam vas in neznano mi je, zakaj ste prišli. Res je, da sem nekoč poznal človeka, ki vam je bil podoben. A tisti je bil plemič in bi bil rajši umrl, nego da bi se bil poizkusil rešiti s tako očitno prevaro in lažjo. Odvedite ga, že itak je na smrt prestrašil gospodično Denizo. Bržkone je našel vrata odprta in se je splazil noter, meneč, da bo tukaj varen."

Uganil sem, kaj namerava; v svoji togoti je hotel žrtvovati mene, da bi očuval sestrino čast. Še več: z okrutno radostjo je užival stisko, ki me je spravljal vanjo. Čelo se mi je orosilo in zbegano sem gledal okoli sebe, trudeč se, da bi našel jasno misel. Hrup poličnega boja mi je še polnil ušesa; vedel sem, da ljudje, ki tvegajo svoje življenje v taki borbi, ne poznajo ne pomislekov ne usmiljenja. Ta mož je bil mimo tega še iz uma zaradi izgub in ponižanj, ki so ga bile zadale, in jaz sem nasprotoval njegovim načrtom. Njegove besede niso bile podobne navadni groznji. Samo velikodušje more pripraviti človeka, da vzame tako nevarnost nase.

In vendar sem se obotavljal. Še branil sem se, ko so me jeli vleči proti vratom; a tedajci se je zgodilo nekaj, česar ni pričakoval nihče izmed nas. Deniza, ki je med mojim razgovorom z njenim bratom vsa blede slonela ob zidu in se borila z omedlevico, je z glasnim vzklikom planila naprej in ga zgrabila za roko.

"Ne, nočem tega!" je viknila z dušecim se glasom. "Ne, tega ne boste storili! Milost! Usmiljenje! Jaz..."

"Gospodična!" je rekel markiz in gnev mu je blisnil v očeh. "Utrujeni ste tako, da sami ne veste, kaj delate. Ta prizor je izčrpal vaše moči. Brž," se je obrnil k spletni, "gospodična je potrebna vaše skrbi. Ta člo-

vek pa je vohun in ne zasluži njenega sočutja."

Toda Deniza se ga je oklenila.

"Ni vohun!" je vzkliknila z glasom, ki mi je segel do dna srca. "Ni vohun, sami veste, da ni!"

"Dovolj, dekle! Molčite!" jo je srdito zavrnil.

Toda markiz ni bil pripravljen na izprembo, ki se je bila izvršila v njej.

"Nočem," je klicala, "nočem tega!"

In v moje presenečenje je zajci izpustila njegov komolec, vrgla z naglo kretnjo glave lase nazaj ter se izzivajoče vzravnala pred bratom.

"Nočem!" je ponovila. "Ni vohun, in vi, gospod, to dobro veste. Ljubi me," je nadaljevala ponosno, "in prišel je, da me vidi. Slišite? Posetil me je kot moj zaročenec."

"Ali blazniš, dekle?" je zakrčkal gospod de Saint-Alais sredi občega molčanja.

In v tej tišini so vse oči uprle vanjo.

"Ne blaznim," je odvrnila Deniza vsa blede in s plamenčimi očmi.

"Sramota vam ne gre do živca — ali bo tudi strah zaman?" je z groznim glasom zarohnel markiz.

"Strah? Ko pravim, da ljubim! Ljubim ga, ki stoji tu pred vami!"

Težko bi popisal čustva, s katerimi me je navdalo to priznanje. Že dotlej je bil moj srd tolikšen, da sem komaj še vedel zase; kakšen je šele postal, ko je markiz po teh besedah surovo prijel deklino okoli pasu ter jo vzlac njenemu vpiju in ustavljanju neusmiljeno odvel v drugi konec sobe.

To je bilo znamenje za prizor, ki mu ne pomnim enakega. Hotel sem ji planiti na pomoč; toda markizevi spremljevalci so se vrgli name in so me jeli z združenimi močmi pehati proti vratom. Peneč se od besnosti je kričal Saint-Alais, naj me odvedejo, med tem ko sem ga jaz psoval s podležem in strahopetcem, na vse načine se trudeč, da bi ga spravil ob pamet. Nekaj trenutkov sem se upiral napadalcem, vzlac njihov premoči. Kriki uboge Denize so delali hrup še neznosnejši. Nato se je zgodilo, česar nisem mogel preprečiti: potisnili so me iz sobe, vrata so se zaprla in Deniza mi je izginila izpred oči.

Blaznel sem in drgetal, kakor da me trese božjast; toliko da sem še dihal. A kakor hitro so bila vrata zaprta in boj končan, smo se vsi štirje nekam pomirili. Moji čuvarji so odnehali in so me jeli molče ogledovati. Slonel sem ob zidu in divje zavijal oči. Nato mi je

rekel eden izmed njih še dokaj vljudno:

"Dajte, gospod, ne razgrajate. Če boste mirni, bomo lepo ravnali z vami; če ne..."

"Lopov je, strahopetec, človek brez časti!" sem kričnil z ihtečim glasom.

"Tiho, gospod, le tiho!"

Z dvema drugima vred, ki sta bila ostala na hodniku, jih je bilo zdaj pet. Hodnik je bil temen, toda imeli so leščerbo s seboj in tako smo nekaj minut molče čakali. Nato so vrata ozko zazijala; tisti, ki je bil videti poveljnik, je stopil k odprtini, da sliši navodila za nadaljnje ravnanje.

"Naprej!" je rekel, ko se je vrnil k nam. "Na številko 6. Stopi po ključ, Petitot."

Tisti, ki mu je bilo ime Petitot, je naglo odšel in mi ostali smo počasi krenili za njim po hodniku; čuvarji so me obkoliili z vseh strani in njih težki koraki so budili glasne odmeve, ki so se razlegali po vsem posloju. V rumenkasti svetlobi leščerbe sem videl obakraj hodnika surovo pobeljene zidove; v desnem zidu sem opazil turbo vrsto vrat, ki so nalikovala vhodom jetniških celic. Pred enim izmed njih smo se ustavili in mislil sem, da me bodo tu zaprli; nov pogum me je navdal, zakaj k Denizi od tod ni bilo daleč. Toda ko so se vrata odprla, so se pokazale samo majhne stopnice, po katerih smo dospeli na drugi hodnik. Sredi tega hodnika smo se ustavili pred odprtim oknom, skozi katero je buhal močan veter s tako močjo, da je hotel la leščerba kar ugasniti. In veter ni prihajal sam, ampak je prinašal s seboj vse glasove razburkanega mesta; srdito vpitje, navdušeno vzklikanje, klenkanje zvonov in zdaj pa zdaj kak strel iz samokresa — kar vse je zgovorno pripovedovalo o dogodkih, ki so se odigravali v zaščiti teme. Na enem kraju je bil plašč teme raztrgan in izpod njega se je visoko dvigal rdeči plamen požara, kakor bi hotel zaplesti tudi nebo v strahoto, ki je pustošila obliče zemlje.

Moji spremljevalci so se sklanjali skozi okno ter prisluškovali in oprezali na vse strani. Čudil se nisem ne njim ne temu, da sem slišal nad našimi glavami neumorni korak moža, ki je bil odgovoren za vse, korak tistega, ki je igral krvavo partijo. Izida ni bilo moči preokrovati; a kazno je bilo, da bo usoda, kakršno skujejo tu, odločala o polovici Francije. Mi smo gledali skozi to okno s telesnimi očmi; a tam, onkraj meje, v Turinu, in bliže nas, v Sommieresu in Montpellierju, se je obračalo proti Nimesu na tisoče in tisoče ljudi, cvet fran-

coskega grbovnika, ter spremljalo borbo s tesnobo, ki je bila nemara še večja od naše.

Iz besed svojih stražarjev sem posnel, da se je bil gospod Froment polastil "arene" in se v njej utrdil. Plamen, ki smo ga videli, je uničeval eno izmed protestantskih cerkva. Zvedel sem tudi, da se domoljubi niso bogve kaj ustavljali nenadnemu zaskoku in da je "rdečim" vztrajati samo še štiri in dvajset ur, pa bo prihod vojske iz Montpellierja zagotovil njihov uspeh ter ovenčal podjetje s pokroviteljstvom najvišjih oseb.

"Toda malo je manjkalo," je šepnil eden izmed mož. "Da jim nismo nocoj skočili za vrat, bi jutri oni udarili po nas..."

"A vendar se ni niti polovica naših kohort odzvala klicu."

"Zjutraj pridejo ojačenja iz vasi," je živahno vzkliknil tretji. "Vsi zvonovi od tod pa do Rhone bodo bili plat."

"Da, a kaj bo, če prihite Cevennci prvi? Kaj bo tedaj, tovariši?"

Nihče ni vedel odgovora. Tedajci so se približali po hodniku koraki in moji spremljevalci so okrenili glave.

"Petitot je, ključne nese," je rekel vodja. "Pojdimo, gospod..."

Toda motil se je. Novodošlec je bil človek zelo visoke rasti; zavil v plašč in s klobukom na glavi je v spremstvu treh ali štirih mož naglo stopal proti nam. Ko je dospel do nas, je vprašal:

"Ali je Buzeaud tukaj?"

Tisti, ki je preje govoril, je spoštljivo stopil predenj:

"Da, gospod, evo me."

"Vzemite šest mož, najmočnejših, kar jih najdete spodaj, pojdite k 'Devici,' vzemite jih tam še toliko in zagradite z njimi cesto, ki vodi ob kasarnah proti orožarni. Tucat pomagajte, boste spotoma gotovo našli. Zasedite tudi nekaj hiš, da boste lahko držali ulico. In..."

A tisti mah je ustavil oči na meni in obmolnil.

"Kaj pomeni to?" je povzel.

"Kaj dela tu ta gospod? In v tej opravi?"

"Gospod markiz ga je zasalil... na vrhu."

"Gospod markiz?"

"Da, gospod. Ukazal nam je, naj ga do nadaljnjega zapremo na številki 6."

"Oho!"

"Kot vohuna."

Gospod Froment je požvižgal in spogledala sva se. Skrb in nestalna svetloba brlik sta delala njegove črte še trje.

Naposled je globoko vzdihnil in se nasmehnil, kakor da se zaveda čudnost ipoložaja.

"Tedaj se vendarle še vidiva, gospod vikont," je izpregovo-

ril. "To srečanje me domišlja, da imam tu nekaj, kar je vaša last. Pa ne da bi bili prišli baš po tisto?"

"Da, gospod, prišel sem ponjo," sem odvrnil z ošabnim glasom, vračaje mu pogled za pogled. Videl sem, da me je razumel.

"In gospod markiz vas je našel na vrhu?"

"Da, na vrhu."

"Glejte, glejte!"

Zamislil se je za trenutek. Nato se je obrnil k svojim ljudem:

"Prav," je velel, "kar idite, Buzeaud. Sam hočem paziti"

na tega gospoda... in poskusi, da se preobleče. Idite na vrh in počakajte me zgoraj, se je obrnil k trojici ali četvorici mož, ki so ga spremljali.

"Povejte gospodu Flandrinu, to je moja zadnja beseda — da zupan, naj se zgodi karkoli, s tem bi klical vojsko na pomoč. Naj mu sporoči z moje strani, kar mu drago... primer, da ga dam obesiti na najvišjo lino stolpa... tolikar naj se nihče ne drzne izvršiti te groznje. Ali ste razumeli?"

(Dalje prihodnjic.)

Zobje so ga izdali. — Herbert Howard Hale iz Detroita se pri vpisu v vojno mornarico povedal, da je star 17 let; toda zdravniška preiskava je dognala, da ima še otroške zobe (milk teeth) in nato je priznal, da je star komaj 13 let in poslali so ga domov.

Gornja slika je bila posneta iz bojev naše posadke v trdnjavi Gorregidor, ko so bili v akciji težki obrežni topovi med tem, ko so japonski bombniki vsipali iz zraka smrtonosne bombe. Topovi so sedaj utihnili...

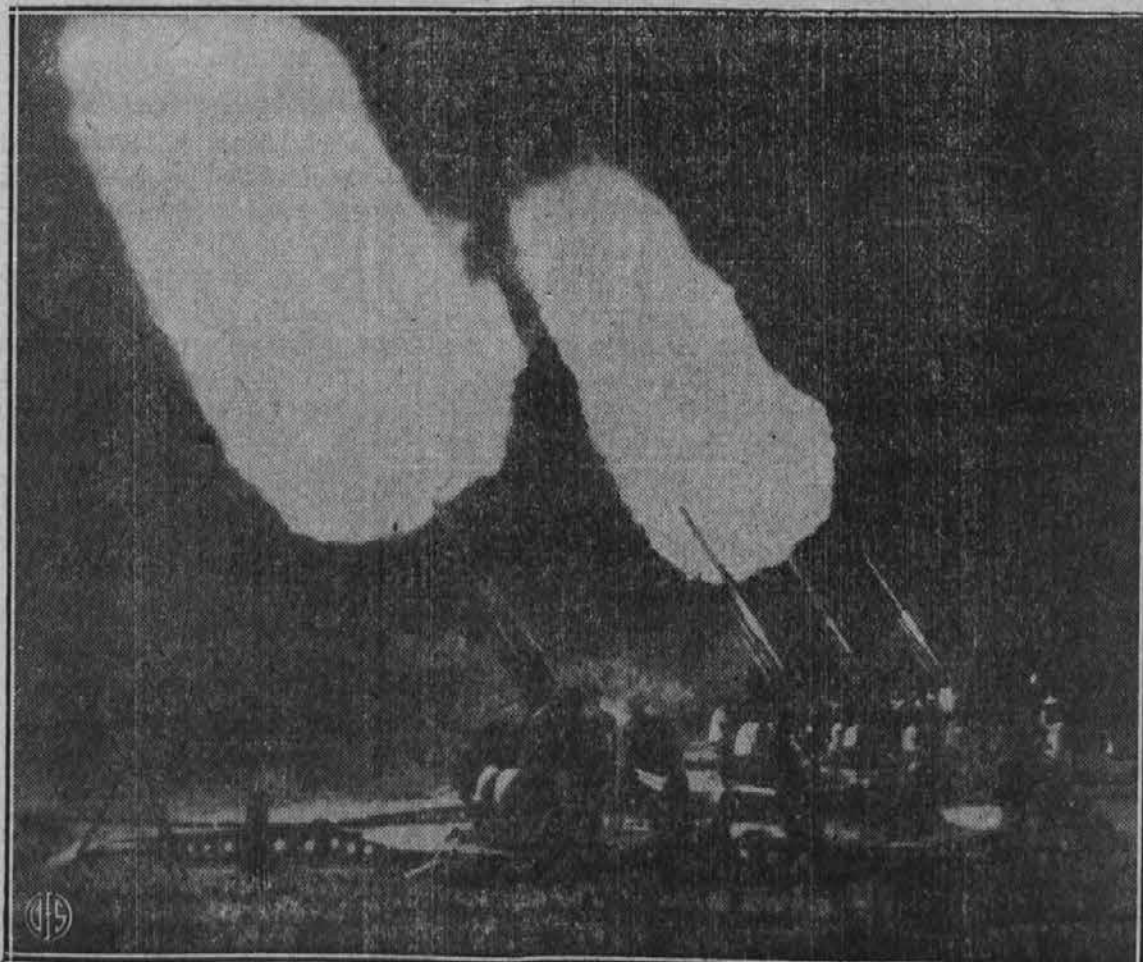
ZENINI IN NEVESTE!

Naša slovenska unijska tiskarna vam tiska krasna poročna vabila po jako zmerni ceni. Pri-
dite k nam in si izberite vzorec papirja in šk.

Ameriška Domovina

6117 St. Clair Ave.

HEnderson 0628

Kadar govore veliki topovi. — Večje število japonskih letal je bilo sestreljenih iz zraka, ko so zagrmeli ti ameriški topovi iz trdnjave Corregidor. Sedaj, ko je padla trdnjava, so utihnili tudi ti mogočni topovi. Vendar pa so naši vojaki pokvarili te topove in vse važnejše naprave predno so dospeli Japanci.